

CZŁOWIEK-RODZINA-PRAWO

Tytułem wstępu

W tym numerze:	
<i>Andrzej Dziega</i>	2-3
22 października - Dniem Praw Rodziny	
<i>Zdzisław Jancewicz</i>	4-5
Co jeszcze jest w stanie wymyślić człowiek?	
<i>Piotr Telusiewicz</i>	6-7
Kolejny projekt zmian w ustawie o świadczeniach rodzinnych	
<i>Grzegorz Tylec</i>	8-9
Ograniczenia prawne dotyczące treści programów radiowych i telewizyjnych mające na celu ochronę osób małoletnich	
<i>Marta Greszata - Telusiewicz</i>	10-11
System kanonicznego prawa procesowego	
<i>Marcin Królik</i>	12-13
Prawda o małżeństwie w interesie Kościoła	
Wydarzenia i informacje ogólne	14

Szanowni Państwo,

Przekazujemy Państwu pierwszy numer czasopisma internetowego Człowiek – Rodzina – Prawo, wydawanego przez Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, który reprezentowany jest w tym przypadku przez pracowników Katedry Prawa Rodzinnego i Praw Rodziny oraz Katedry Kościelnego Prawa Procesowego Wydziału

Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji.

Czasopismo stanowi praktyczną odpowiedź na aktualne zapotrzebowanie i kierunki badań Wydziału Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji KUL w przedmiocie interdyscyplinarnej współpracy naukowej. Oprócz tego twórcy czasopisma przewidzieli dwie potencjalne płaszczyzny jego funkcjonowania. Pierwsza z nich to płaszczyzna wewnątrzwydziałowa (przeznaczona na potrzeby studentów i pracowników wydziału). Zaś druga to płaszczyzna międzyuniwersytecka (przeznaczona na potrzeby studentów i pracowników analogicznych jednostek badawczych na polskich uniwersytetach)

W kilku zdaniach o istocie współpracy i tworzenia. Czasopismo ma budować merytoryczne podstawy do rozwijania badań naukowych w zakresie prezentowanych dziedzin oraz ma być miejscem prezentacji myśli naukowych pracowników naukowych. Ma być narzędziem współpracy obu katedr z innymi jednostkami badawczymi polskich uniwersytetów (zarówno na polu naukowym, jak i organizacyjnym). Wreszcie ma być źródłem informacji dla studentów, którzy uczęszczają na zajęcia dydaktyczne prowadzone przez pracowników obu katedr.

Niech też nie dziwi fakt, że opracowania dotyczące prawa rodzinnego są przygotowywane w języku angielskim, zaś opracowania dotyczące prawa kanonicznego w języku włoskim. Systematycznie będziemy przekazywać czasopismo do zagranicznych ośrodków naukowych, tak aby nie tylko w Polsce prezentować dorobek polskiej myśli prawniczej.

Jesteśmy przekonani, że wszyscy (w obu katedrach) sprostamy zadaniu jakie w przedmiotowej kwestii postawiliśmy przed sobą. Czekając z nadzieją, ale i niepokojem, na pierwsze recenzje, ufamy w pozytywny odbiór czasopisma zarówno przez prawników teoretyków jak i praktyków.

*Redaktor naczelny
Dr Piotr Telusiewicz*

Polskie prawo rodzinne — aktualności

22 października - Dniem Praw Rodziny

W dniu 13 stycznia 2012 roku do Marszałka Sejmu został skierowany projekt Uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej w sprawie ustanowienia Dnia Praw Rodziny. W tekście uchwały, poza samą propozycją, bardzo ciekawą i w pełni zasadną, znajdujemy także kilka istotnych myśli na temat rodziny.

Dniem Praw Rodziny ma być 22 października każdego roku, a stanowienie tego dnia ma wypływać z troski Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej o przyszłość małżeństwa i rodziny jako trwałego związku mężczyzny i kobiety, otwartego na przekazywanie życia i zaspokojenie podstawowych potrzeb każdego człowieka. Ponadto w projekcie uchwały czytamy, iż Sejm zaleca troskę o rodzinę, jej prawa i harmonijny rozwój, gdyż stanowi ona fundament bytu państwa i podwaliny jego rozwoju. W tekście uchwały możemy odnaleźć swoistego rodzaju nadzieję i zachętę, aby polskie rodziny komplementarnie wypełniały swoje zadania, a także broniły i umacniały należyte im prawa. Powyższe elementy treści uchwały mają stanowić wytyczną dla dalszych działań Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej, który ma w przyszłości stanowić odpowiednie prawo, chroniące i wspierające rodziny, oraz sprawować funkcję kontrolną, tak aby rodziny mogły czuć się bezpiecznie, trwając w przeświadczeniu o stałej, opiekuńczej trosce państwa o ich byt materialny i wszechstronny rozwój.

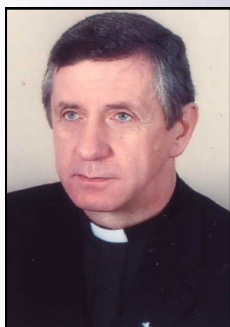
W kontekście uzasadnienia projektu należy wskazać, że rzeczywistość zawiera ono istotne myśli i argumenty, chociaż – jak się wydaje – ujęte na dużym poziomie ogólności a jednocześnie trochę wycinkowo. Już na wstępie odniesiono się przede wszystkim do rocznicy ogłoszenia przez Stolicę Apostolską bardzo ważnego dla kultury prawnej Europy i świata dokumentu pt. Karta Praw Rodziny oraz do treści preambuły tego Dokumentu. W zamierzeniu pomysłodawców rocznica tego wydarzenia ma być podstawą ustanowienia Dnia Praw Rodziny. Ponadto odwołano się do art. 18 i art. 71 Konstytucji RP, wskazując na pozytywny i opiekuńczy stosunek państwa polskiego do rodziny. Obok bardzo ogólnych argumentów natury prawnej, podniesiono argumenty o charakterze socjologicznym, wskazując m.in. iż rodzina jest uważana przez obywateli polskich za najwyższe dobro. Sam Dzień Praw Rodziny ma pobudzić różne środowiska do podejmowania działań na rzecz rodziny. Celem jest także uaktywnienie samych rodzin do łączenia się między sobą dla umacniania i obrony swych praw.

Oceniając powyższe należy wskazać, że sama idea ustanowienia Dnia Praw Rodziny jest pozytywna i z pewnością zasługuje na dostrzeżenie i podjęcie w jej przedmiocie dyskusji. W dalszych dyskusjach warto jednak pamiętać, iż Karta Praw Rodziny nie ustanawia tych praw, ale je ukazuje i przypomina, w pewnym sensie także ogłasza, jako naturalnie istniejące. Także polskie prawo rodzinne stoi zasadniczo na tym samym gruncie uniwersalnego rozumienia małżeństwa i rodziny, zgodnego z naturalnym porządkiem rzeczy, oraz na gruncie potrzeby otoczenia małżeństwa i rodziny skuteczną troską przed manipulacjami, także prawnymi, w tym zakresie.

Warto dyskusję na temat rzeczywistości oprzeć na argumentacji wypływającej z Karty Praw Rodziny, jako pierwszego w świecie dokumentu o takim walorze prawnym, odważnie ukazując także – zgodną z tym dokumentem - polską myśl prawną, znajdująca swoje umocowanie w polskim prawie, wspierając je dodatkowo refleksjami natury socjologicznej. Ufajmy, że ten ciekawy Projekt zostanie przyjęty przez polski Parlament.

Andrzej Dziega

Polish Family Law - Recent Developments

22 October - Family Rights Day

On 13 January 2012, a draft Resolution of the Sejm of the Republic of Poland was addressed to the Marshal of the Sejm in order to establish Family Rights Day. The text of the Resolution contained not only very interesting and valid suggestions but also several important thoughts concerning the family.

Family Rights Day is to be celebrated annually on 22 October. Establishing that day is intended to come from the concern of the Polish Sejm regarding the future of marriage and the family as a permanent union of a man and a woman, open to the passing on of life and satisfying the basic needs of every human being. Moreover, the draft requires that the Sejm recommend caring for the family and its rights, together with its harmonious development, as it is the foundation of the country and a basis for its development. In the text of the Resolution we can find a kind of hope and encouragement for the Polish families to complementarily fulfill their tasks as well as protect and strengthen their due rights. The above elements of the content of the Resolution are to create a directive for further actions by the Polish Sejm, which in the future is intended to create a suitable law, protecting and supporting families, and perform a control function, so that families can feel safe in the certainty of the constant care of the country regarding their material wellbeing and versatile development.

In the context of the justification for the draft it should be indicated that it contains important thoughts and arguments even if - as it seems - it is formulated in general and at the same time in sections. At the very beginning, the draft referred to the anniversary of the announcement, by the Holy See, of a culturally-important document for both Europe and the whole world, entitled the Family Rights Charter, and to the preamble of this document.

It was the assumption of the originators to make the anniversary of this event the basis for a Family Rights Day. Moreover, the originators referred to article 18 and article 71 of the Constitution of the Republic of Poland, indicating the positive and protective attitude of the country towards the family. Arguments of a sociological character were raised next to very general arguments of a legal nature, indicating that the family is considered to be the highest value for Polish citizens. Family Rights Day is meant to stimulate various environments to take actions for the family. The aim is also to activate families themselves so that they could unite with each other, and to strengthen and protect their rights.

Assessing the above, it should be indicated that the very idea of establishing a Family Rights Day is positive and it deserves being noticed and discussed. In further discussions it is worth remembering that the Family Rights Charter does not establish those rights but presents them, reminds us about them, and in a sense announces them as existing naturally. Polish family law also shares the same view of the universal understanding of marriage and the family, compliant with the natural order of things, and shares the same view regarding the need to surround marriage and the family with effective protection against manipulation, including legal manipulation, in this field.

It is worth basing the discussion on an argumentation coming from the Family Rights Charter as the first document in the world with such a legal quality that boldly presents - in accordance with this document - Polish legal thought as having its empowerment in Polish law, supporting it with reflections of a sociological nature. Let us trust that this interesting draft will be accepted by the Polish Parliament.

Andrzej Dziega

Polskie prawo rodzinne — aktualności

Co jeszcze jest w stanie wymyślić człowiek?

Jednym z podstawowych praw człowieka jest prawo do życia wynikające z godności osoby ludzkiej. To prawo jest gwarantowane zarówno na gruncie prawa międzynarodowego jak i Konstytucji RP. Nie istnieje jednak pełna ochrona życia ludzkiego od początku jego istnienia (poczęcia) do naturalnej śmierci. Ustawodawstwa niektórych państw wprowadziły aborcję, eutanazję i zapłodnienie pozaustrojowe. W każdym z tych przypadków niszczone jest życie ludzkie na różnych etapach jego rozwoju. Tego typu działania podejmowane na w odniesieniu do życia ludzkiego prowadzą do dehumanizacji i przedmiotowego traktowania człowieka.

W tym kontekście bardzo niepokojący jest artykuł, podejmujący zagadnienie tzw. aborcji postnatalnej, zamieszczony w jednym z ostatnich numerów *Journal of Medical Ethics* autorstwa A. Giubiliniego i F. Minervy pt. *After – birth abortion: why should the baby live?* (<http://jme.bmj.com/content/early/2012/03/01/medethics-2011-100411.full.pdf>).

Można się zastanawiać co skłoniło włoskich naukowców do podjęcie przedmiotowego tematu i do próby jego „naukowego” uzasadnienia? We wprowadzeniu do artykułu A. Giubilini i F. Minerva przywołują nieuleczalne choroby, którymi mogą być dotknięte dzieci, np. zespół Downa, syndrom Treachera-Collinsa. Choroby te powodują cierpienie dzieci, a takie dzieci mogą stanowić obciążenie dla rodziców i społeczeństwa. Być może inspiracją do podjęcia tematu były doświadczenia lekarzy holenderskich, którzy pod koniec XX w. dokonywali eutanazji na dzieciach cierpiących na nieuleczalne choroby oraz powstanie tzw. Protokołu z Groningen.

A. Giubilini i F. Minerva przekonują, że płód i noworodek posiadają ten sam status moralny, ale nie można ich uznać za osoby o pełnej osobowości a jedynie za potencjalne osoby. Oznacza to, że skoro można dokonać aborcji w przypadku poczętego dziecka dotkniętego nieuleczalną wadą genetyczną, to podobnie można postąpić w przypadku dziecka urodzonego, które można uśmiercić już po porodzie. Argumentacją za moralnym usprawiedliwieniem zabicia noworodka jest to, że jest on tylko „potencjalną osobą”, a zatem nie posiada wszystkich atrybutów charakterystycznych dla osoby i stąd nie ma „moralnego prawa do życia”.

Ponadto A. Giubilini i F. Minevra proponują tzw. aborcję postnatalną, która powinna być dozwolona także w przypadku dzieci zdrowych, gdyby ich urodzenie „oznaczało zbyt duże obciążenie dla rodziców, jak również dla społeczeństwa”. W przypadku urodzenia się dziecka chorego jego życie zależałoby od zbadania „potencjału” jego egzystencji, natomiast w przypadku dziecka, które urodziło się zdrowe jego życie zależałoby od określenia na ile jego pojawienie się może obniżyć standardy życia całej rodziny. Zdaniem włoskich naukowców pojawienie się dziecka wymaga ze strony rodziców energii, opieki i pieniędzy, których często nie ma w nadmiarze. Aby uniknąć takiej sytuacji, można dokonać aborcji, lecz czasami jest to niemożliwe, dlatego dopuszczają oni możliwość zabicia dziecka zdrowego, które przecież nie jest jeszcze pełnowartościową osobą.

Wreszcie włoscy etycy odnoszą się do kwestii adopcji. Stwierdzają, że zdrowe i potencjalnie szczęśliwe dzieci mogłyby być oddane do adopcji. Należy jednak zwrócić uwagę na interes matki, która może przeżyć traumę, gdy jej dziecko zostanie przekazane innej rodzinie. Przyznają oni, iż prawdą jest, że poczucie żalu i straty dziecka może towarzyszyć zarówno tradycyjnej aborcji, tzw. aborcji postnatalnej, jak i adopcji. Nie można jednak z góry zakładać, że adopcja będzie dla matki mniej bolesna, niż aborcja.

Nie można się zgodzić z poglądami autorów artykułu, którzy prezentują daleko posunięty relatywizm etyczny. Jakość życia nie może decydować o prawie do życia. Tzw. aborcja postnatalna jest eutanazją, czyli zabójstwem człowieka. Tego typu dywagacje potwierdzają jak niebezpieczne było wprowadzenie do porządku prawnego aborcji i eutanazji, gdyż wyraźnie wskazują na zasadę istnienia „równi pochyłej”.

Zdzisław Jancewicz

Polish Family Law - Recent Developments

More Can Man Come up With?

One of the fundamental human rights is the right to life associated with the dignity of the human person. This right is guaranteed on the grounds of international law, as well as by the Constitution of the Republic of Poland. However, full protection of human life from its beginning (conception) till natural death does not exist. The legislations of some countries have introduced abortion, euthanasia and in-vitro fertilisation. In each of these cases human life is destroyed at its various stages. Such actions are taken in relation to human life lead to the dehumanisation and objectification of man.

In this context, an article raising the issue of so-called after-birth abortion, published by A. Giubilini and F. Minerva in one of the recent issues of the Journal of Medical Ethics, entitled “After – birth abortion: why should the baby live?” (<http://jme.bmj.com/content/early/2012/03/01/medethics-2011-100411.full.pdf>) seems particularly alarming.

It may be the subject of consideration what compelled the Italian scientists to embrace this subject matter and to attempt to “scientifically” prove it. In the introduction to the article, A. Giubilini and F. Minerva mention incurable diseases with which children may be affected, for example Down’s Syndrome or Treacher-Collins syndrome. These diseases cause children to suffer, and such children may impose a burden on parents and society. Perhaps what inspired the authors was the experience of Dutch physicians, who performed euthanasia on children suffering from incurable diseases at the end of the 20th Century and the creation of the so-called Groningen Protocol.

A. Giubilini and F. Minerva argue that both fetuses and newborns have the same moral status as actual persons, but because they do not have fully-developed personalities, they can only be perceived as potential persons. This means that if abortion can be performed in the case of an unborn child affected by an incurable disease, it can as well be performed in the case of a newborn child who can be put to death after already having being born. The argument for the moral justification of killing a newborn child is that he/she is just a “potential person” and thus does not possess all the attributes characteristic of a person, and hence he/she does not have “a moral right to life”.

Moreover, A. Giubilini and F. Minevra propose the so-called after-birth abortion, which should also be permitted in the case of healthy children if the birth of these children would mean “an unbearable burden on the family and on society as a whole”. If a sick child was born, their life would be dependent on examining the “potential” of their existence, whereas in the case of a child born as a healthy person, his or her life would depend on determining to what extent its coming into life can lower the standards of living of the entire family. According to the Italian scientists the coming into existence of a child requires on the part of the parents energy, care and money, in which they frequently do not abound. To avoid such a situation, abortion can be performed, which is sometimes impossible, which is the reason why they allow the possibility of killing a healthy child who is not a “fully-valuable” person.

Finally, the Italian ethicists address the issue of adoption. They state that healthy and potentially-happy children might be placed for adoption. The interests of the mother and the trauma related to giving her child to another family should nonetheless be taken into consideration. They admit that it is true that a sense of grief and loss might accompany the mother as much following a traditional abortion or an after-birth abortion as following an adoption. It nevertheless should not be assumed that for the mother adoption would be less painful than abortion.

It is impossible to agree with the views presented by the authors of the article who represent a far-fetched ethical relativism. The quality of life cannot decide about the right to life. The so-called after-birth abortion is euthanasia, which is a homicide. Such divagations prove how dangerous was the introduction of abortion and euthanasia to the legal order since they point to the rule of the existence of the “slippery slope”.

Zdzisław Jancewicz

Polskie prawo rodzinne — aktualności

Kolejny projekt zmian w ustawie o świadczeniach rodzinnych

Grupa posłów reprezentowanych przez poseł Annę Bańkowską złożyła w dniu 13 stycznia 2012 roku poselski projekt ustawy – o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych. Druk projektu został opatrzony nr 213 i figuruje w wykazie projektów, nad którymi pracuje Sejm Rzeczypospolitej Polskiej VII kadencji.

Projekt zakłada wprowadzenie dwóch zmian w przepisach obowiązującej ustawy o świadczeniach rodzinnych. W przypadku pierwszej zmiany proponuje się, aby wysokość jednorazowego dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu urodzenia dziecka (o którym mowa w art. 9 przedmiotowej ustawy) podwyższyć z obowiązującej kwoty 1000 zł do kwoty 1500 zł. Druga zmiana dotyczy odmiennego ustalenia kryteriów przyznawania jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia się żywego dziecka, o której mowa w art. 15 b przedmiotowej ustawy. Proponuje się, aby do kryterium podmiotowego (wskazującego, że jednorazowa zapomoga przysługuje matce lub ojcu dziecka, opiekunowi prawnemu lub opiekunowi faktycznemu dziecka) dołączyć kryterium kwotowe. Zatem zapomoga przysługiwać będzie tym osobom jeżeli dochód netto na osobę w rodzinie nie przekracza czterokrotności kwot uprawniających do zasiłku rodzinnego (o których mowa w art. 5 przedmiotowej ustawy).

Wśród najważniejszych argumentów uzasadnienia wskazano, że jednorazową zapomogę odbiera 99,1 % uprawnionych. Według projektodawców są to i ludzie ubożsi i stosunkowo zamożni. Według nich taki stan rzeczy jest niesprawiedliwy. Projektodawcy uważają, że zapomoga nie trafia do najbardziej potrzebujących, ale do wszystkich (ponieważ - jak wskazują - wszyscy ją odbierają dlatego „że się należy”). Projektodawcy prognozują, że wprowadzenie kryterium kwotowego spowoduje spadek osób pobierających jednorazową zapomogę. W ten sposób zaoszczędzone w budżecie pieniądze chcą przeznaczyć na podwyższenie dodatku z art. 9 przedmiotowej ustawy. W związku z powyższym zabiegiem szacują, że koszty nowelizacji się zbilansują, nie pociągając za sobą dodatkowych kosztów dla budżetu państwa i jednostek samorządu terytorialnego.

Dokonując ogólnej oceny powyższego projektu należy wskazać, że myśli projektodawców towarzyszy troska o rodziny najuboższe, których w rzeczywistości przybywa. To one są przecież głównym i rzeczywistym adresatem rozwiązań prawnych przewidzianych w ustawie o świadczeniach rodzinnych. Dobrze się zatem dzieje, że ustawa ta jest przedmiotem uwagi poszczególnych posłów oraz, że wciąż poszukuje się doskonalszych rozwiązań w zakresie jej stosowania. Warto przyjrzeć się tej propozycji i rozważyć ją zarówno w kategoriach społecznych, jak i ekonomicznych. Zdecydowanie ważne będą tu swoistego rodzaju konsultacje społeczne, które powinny ukazać co myślą o takiej zmianie rodziny, które nie będą spełniać przewidzianego w projekcie kryterium kwotowego. Czy nie będą czuły się pokrzywdzone? Czy nie zapytają o równość wobec prawa? Przecież bardzo wiele rodzin, które nie spełniają kryterium kwotowego, nie należy do najbogatszych. Są to przeważnie rodziny o średnim statusie zamożności, w których dotychczasowa jednorazowa zapomoga stanowiła istotny dodatek do budżetu rodzinnego. Odnosząc się natomiast do proponowanych zmian prawnych, należy wskazać, iż są one czytelne i nie wykazują uchybień legislacyjnych.

Na koniec jednak można zapytać czy warto używać argumentu, że pobieranie jednorazowej zapomogi przez bogatszych jest niesprawiedliwe? Mam wrażenie, że nie. Obowiązujący art. 15 b przedmiotowej ustawy nie jest przecież wyrazem rozrzutności państwa polskiego, ale przede wszystkim wyrazem działania tegoż państwa w zakresie „polityki prorodzinnej” w kontekście problemu powolnego wzrostu demograficznego. Chyba wystarczyłby argument o konieczności wsparcia rodzin uboższych. Prawidłowy rozwój państwa zaczyna się przecież w tych rodzinach.

Piotr Telusiewicz

Polish Family Law - Recent Developments

Another draft amendment to the Act on Family Benefits

On 13 January 2012 a group of Members of Parliament, represented by Anna Bańkowska, submitted a draft Act regarding an amendment to the Act on Family Benefits. The print of the draft was assigned No.213 and it was recorded in the directory of drafts to be considered by the Sejm of the Republic of Poland of the seventh term.

The draft assumes the implementation of two amendments in the Act on Family Benefits currently in force. In the case of the first amendment, it is suggested that the amount of the single childbirth supplement to family benefit (described in article 9 of the relevant Act) be raised from the current PLN 1000 to PLN 1500. Another amendment regards a different method of determining the criteria for granting single allowance due to the birth of a live child, described in article 15 b of the relevant Act. It is suggested that the subject criterion (indicating that a mother, a father, a legal or an actual guardian, are entitled to a single allowance) be accompanied by the amount criterion. Thus, the allowance will be granted to these persons only if the net income for one person in the family does not exceed quadruple the amounts of the entitlement to the family benefit (described in article 5 of the relevant Act).

Among the most important arguments in the substantiation it was presented that a single allowance is received by 99.1% of all entitled persons. According to them, this state of affairs is unjust. The initiators of the draft claim that the allowance does not reach the poorest people but it reaches all (because - as they indicate - everybody receives, it as "it is due"). The initiators of the draft predict that implementing the amount criterion will cause a decrease in the number of persons receiving the single allowance. In this way, the money saved in the budget is to be spent on a rise in the allowance mentioned in article 9 of the Act. In relation to the above-mentioned actions it is estimated that the cost of the amendment will balance out, not entailing any additional costs for the budget of the State or for Local-Government units.

When making a general assessment of the above draft it is necessary to indicate that the idea of the initiators originates from the concern for the poorest families, the number of which is still growing. They are the major and real addressees of the legal solutions included in the Act on Family Benefits. Therefore, it is a positive phenomenon that the Act is the subject of the attention of individual Members of Parliament and that some new solutions are being searched for in order to improve the application of the Act. It is worth to further consider this proposal both in the social and economic categories. Some kind of social consultation will definitely be important here, as it should present the opinion of the families which will not fulfil the anticipated amount criterion. Will they feel aggrieved? Will they refer to equality before law? Many families which do not fulfil the amount criterion do not belong to the richest. These are mostly families with an average status of affluence, for which the so-far due single allowance constituted an important supplement to the family budget. Taking into consideration the legal changes suggested in the draft, it should be indicated that they are transparent and they do not present an infringement to the legislature.

In the end, we can ask whether it is worth using arguments that the receiving of the single allowance by more affluent people is unjust. I feel that article 15 b of the Act currently in force is not an expression of the wastefulness of the Polish State but most of all it is an expression of taking actions in the area of "family policy" in the context of the low demographic growth problem. The argument about the necessity to support poorer families would probably be sufficient. The appropriate development of the State starts in those families.

Piotr Telusiewicz

Polskie prawo rodzinne — aktualności

Ograniczenia prawne dotyczące treści programów radiowych i telewizyjnych mające na celu ochronę osób małoletnich

Funkcjonujące w polskim prawie mediów regulacje prawne w zakresie ochrony dzieci i młodzieży stanowią w dużej mierze realizację postanowień prawa Wspólnot Europejskich. Zaznaczyć jednak należy, że regulacje te stanowią realizację wnikającego z art. 72 Konstytucji RP obowiązku ochrony dzieci przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją.

Z treści art. 18 ust 1 ustawy z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji (Dz. U. z 2011 r. Nr 43 poz. 226 ze zm.) wynika ogólny zakaz nadawania audycji sprzecznych z prawem, moralnością i dobrem społecznym. W kolejnych ustępach tego artykułu ustawodawca sprecyzował, że zabronione jest rozpowszechnianie audycji lub innych przekazów zagrażających fizycznemu, psychicznemu lub moralnemu rozwojowi małoletnich, w szczególności zawierających treści pornograficzne lub w sposób nieuzasadniony eksponujących przemoc. Audycje lub inne przekazy, zawierające sceny lub treści mogące mieć negatywny wpływ na prawidłowy fizyczny, psychiczny lub moralny rozwój małoletnich, inne niż te których dotyczy bezwzględny zakaz emisji, mogą być rozpowszechniane wyłącznie w godzinach od 23 do 6. Nadawcy dokonując emisji takich programów są zobowiązani do oznaczania ich odpowiednim symbolem graficznym przez cały czas ich emisji telewizyjnej lub zapowiedzią słowną, informującą o zagrożeniach wynikających z treści emisji radiowej. Z treści art. 18 ust 5 b wynika ponadto, że nadawcy są zobowiązani do oznaczania także innych audycji, odpowiednim symbolem graficznym przez cały czas ich emisji telewizyjnej, uwzględniając stopień szkodliwości danej audycji lub przekazu dla małoletnich w poszczególnych kategoriach wiekowych.

Działając na podstawie delegacji ustawowej z art. 18 ust 6 Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji wydała szereg rozporządzeń wykonawczych, w których wskazano szczegółowe warunki kwalifikowania, rozpowszechniania i sposób zapowiadania audycji lub innych przekazów mogących mieć negatywny wpływ na małoletnich. Dokonano podziału małoletnich na kategorie wiekowe oraz określono warunki kwalifikowania i rozpowszechniania audycji, z uwzględnieniem godzin nadawania audycji przeznaczonych dla danej kategorii wiekowej. Określono wzory symboli graficznych i formuł zapowiedzi dla programów przeznaczonych dla określonej kategorii wiekowej małoletnich.

Kontrola działalności dostawców usług medialnych w opisywanym zakresie spoczywa na Krajowej Radzie Radiofonii i Telewizji.

Grzegorz Tylec

Polish Family Law - Recent Developments

The legal limitations on radio and television programs' content in view of minors protection

Polish media law regulations concerning children and youth's protection are to a great extent the realization of the European Union legal rules. It is important to note, however, that these regulations are also the realization of the article 72 of the Polish Constitution duty to protect children against violence, cruelty and exploitation. Art 18 of the radio and television statute of 29 th December 1992 prescribes a general ban on illegal and immoral broadcasts. Next passages of this article specify that it is illegal to disseminate broadcasts which might endanger physical, psychological or moral development of minors, including pornographic content or exposing violence for its sake. Broadcasts, other than those explicitly prohibited, which may have negative influence on correct physical, psychological or moral development of under age persons, can only be disseminated from 11 p.m. to 6 a.m. The broadcasters are obligated to mark such programs with a suitable graphic symbol while on-air or in case of radio broadcasts with an oral warning informing about their content. Article 18 point 5 b stipulates that other broadcasts must be marked by senders with a suitable graphic symbol while on-air, taking into account the degree of harmfulness of the broadcast for minors in individual age categories. Acting on the basis of legal delegation in art. 18 point 6 the National Council of Radio and Television has issued a number of executive regulations specifying conditions of categorisation, dissemination and announcement requirements of broadcasts which may have negative influence on under age persons. Minors have been divided into groups on the basis of their age and the conditions of categorisation and dissemination of broadcasts (with respect to the time of broadcast and age group) have been laid down. Finally, the graphic symbols and texts of announcements for specific age groups have been prepared. The National Council of Radio and Television supervises the activity of media in the above- described range.

Grzegorz Tylec

Z problematyki kościelnego prawa procesowego

System kanonicznego prawa procesowego

Kanoniczny proces sądowy, chociaż jest formą rozstrzygnięcia sporów podlegających jurysdykcji kościelnej, poprzez to, że dotyczy wiernych Kościoła katolickiego, to przede wszystkim jest formą zaprowadzania ładu we wspólnocie Ludu Bożego, którą jest Kościół. Istnienie sądownictwa kościelnego w łonie Kościoła, którego głową jest Chrystus, jest formalnym potwierdzeniem istnienia w nim konfliktów. Nie wolno, bowiem zapominać o tym, że Kościół, który jest Ludem Bożym realizującym Boży plan zbawienia, nie przestaje być społecznością ludzką. Kanoniczne *iudicium*, jak każda droga sądowa, jest najdoskonalszą formą rozwiązywania kwestii spornych. Dlatego prawo Kościoła katolickiego dochowuje wszelkich starań, by tę formę rozstrzygnięcia wątpliwości na sposób sądowy zachować w jej kompletności struktur, procedur i zasad, tworząc system kościelnego prawa procesowego. Jest to bardzo ważne również z tego powodu, że wyroki trybunałów kościelnych wydawane są w Imię Boże, co suponuje ich zgodność z zamysłem Bożym.

Zdecydowana większość procesów prowadzonych w sądach kościelnych dotyczy spraw o nieważność małżeństwa, względem których należy zachowywać szczególną staranność, gdyż dotyczą one dobra publicznego Kościoła, którym jest sakrament małżeństwa. Dlatego też w sprawach tych zalecana jest najdoskonalsza, ponieważ sądowa forma rozpoznania prawdy o małżeństwie. Każde kanoniczne *iudicium*, w tym również proces o nieważność małżeństwa, składa się z elementów strukturalnych, do których należy zaliczyć: strony, sędziego, przedmiot sporu i formalistykę procesową. Te cztery elementy w ramach *iudicium* funkcjonują, jako rzeczywistość rozpoznawania sporu, co w sposób bezpośredni zmierza do rzeczywistości rozstrzygnięcia sporu. W ramach elementów strukturalnych *iudicium* funkcjonują również elementy proceduralne: procedura składania skargi powodowej, procedura ustalania formuły wątpliwości, procedura dowodzenia, procedura dyskusji sprawy, procedura wyrokowania i procedura podważania wyroku. Z tego wszystkiego wynikają a jednocześnie stoją u podstaw, zasady procesowe organizujące *iudicium*.

Z udziału stron w *iudicium*, wynikają trzy zasady organizujące udział stron w *iudicium*: zasada kontrydiktoryjności, zasada równości stron i zasada dwustronności. Wszystkie trzy są jednocześnie wstępnymi założeniami, które muszą być brane pod uwagę, gdy Prawodawca kościelny przystępuje do tworzenia kodyfikacji kanonicznej. Stoją one, bowiem na straży równości, co do godności i działania wiernych, na skutek, czego każdy wierny, zgodnie ze swoją pozycją i zadaniem współpracuje w budowaniu Ciała Chrystusowego, którym jest Kościół. Z udziału sędziego w *iudicium*, wynikają dwie zasady, które organizują i tworzą udział sędziego w *iudicium*: zasada odpowiedzialności sędziego i zasada kolegialności. A jednocześnie zasady te powinny być brane pod uwagę, jako wiodące, przed przystąpieniem do tworzenia norm kodeksowych Kościoła katolickiego. Każdy sędzia kościelny uczestniczy, bowiem we władzy sądowniczej Kościoła, nadanej mu decyzją Chrystusa Pana. Z istnienia kontrowersji, czyli przedmiotu sporu, wynikają dwie zasady organizujące przedmiot sporu w *iudicium*: zasada litiskontestacji i zasada litispencji, które tym samym stają się założeniami w oparciu, o które tworzy się normy prawa procesowego, tworząc system kościelnego prawa procesowego.

Przechodząc od rozpoznawania sporu (*disceptatio*) w ramach *iudicium* do jego rozstrzygnięcia (*definitio*), które jest naturalną konsekwencją wcześniejszego rozpoznania sporu, trzeba zauważyć trzy zasady organizujące rozstrzygnięcie sporu w *iudicium*: zasadę apelacyjności, zasadę skuteczności dwóch zgodnych orzeczeń sędziowskich i zasadę niepodważalności dekretów i wyroków przedstanowczych. Z jednej strony wynikają one z konieczności rozstrzygnięcia sporu, po jego wcześniejszym rozpoznaniu, ale z drugiej strony są one wstępnymi założeniami, które powinny być brane pod uwagę przy tworzeniu się Kodeksu Prawa Kanonicznego. Trzeba, bowiem pamiętać o tym, że zbawienie dusz zawsze jest najwyższym prawem w Kościele.

Questioni di diritto canonico processuale

Sistema del diritto canonico processuale

Il processo canonico, pur rappresentando una forma di risoluzione delle controversie soggette alla giurisdizione ecclesiastica, è in primo luogo un mezzo adottato per riportare l'ordine nella comunità del Popolo di Dio, ossia nella Chiesa. Il suddetto processo, infatti, riguarda i fedeli della Chiesa cattolica. L'esistenza di una giurisdizione ecclesiastica all'interno della Chiesa, a capo della quale troviamo la figura di Cristo, rappresenta una conferma formale dell'esistenza di conflitti all'interno di questa istituzione. Infatti, non possiamo dimenticare il fatto della Chiesa - Popolo di Dio impegnato nella realizzazione del piano di salvezza Divino – rimane comunque una comunità umana. Il *iudicium* canonico, come ogni processo, è la forma di risoluzione delle controversie più avanzata. Per questo motivo, il diritto della Chiesa cattolica fa tutto il possibile per mantenere tutte le strutture, le procedure ed i principi di questo sistema di risoluzione dei contrasti all'interno di un'aula di tribunale. Quanto detto è molto importante anche per un'altra ragione. Le sentenze dei tribunali ecclesiastici, infatti, sono emesse in nome di Dio, e pertanto si suppone che debbano essere conformi al volere Divino.

La stragrande maggioranza dei processi realizzati nei tribunali ecclesiastici riguarda l'annullamento di matrimoni. In questa situazione si richiede una particolare attenzione, poiché questi procedimenti riguardano il bene pubblico della Chiesa, ossia il sacramento del matrimonio. Anche per questo, in situazioni di questo tipo, il processo rappresenta la forma più perfetta per stabilire la verità sul matrimonio. Ogni *iudicium* canonico (compreso il processo per l'annullamento del matrimonio) è composto dai seguenti elementi strutturali: le parti, il giudice, l'oggetto della controversia e la prassi processuale. Questi quattro elementi, nell'ambito del *iudicium*, rappresentano la realtà dell'esame della controversia. La fase appena menzionata ha come obiettivo diretto la risoluzione della controversia stessa. Nell'ambito dei fattori strutturali del *iudicium* vi sono anche elementi procedurali: Procedura di presentazione dell'istanza, procedura di elaborazione della formula del dubbio, procedura probatoria, procedura di discussione della causa, di emissione della sentenza e di appello. Questi elementi sono il risultato (e allo stesso tempo la base) delle regole processuali che organizzano il *iudicium*.

Dalla partecipazione delle parti al *iudicium* risultano i tre principi che regolano questa stessa partecipazione: principio del contraddittorio, principio di uguaglianza delle parti, presenza di due parti. Tutti e tre i principi sono allo stesso tempo i presupposti da prendere in considerazione quando il Legislatore ecclesiastico si appresta ad elaborare la codificazione canonica. Le regole summenzionate, infatti, tutelano l'uguaglianza dei fedeli. Grazie ad esse ogni membro della comunità cristiana, in conformità con la posizione occupata ed il compito svolto, prende parte alla costruzione del Corpo di Cristo, ossia all'edificazione della Chiesa. Dalla partecipazione del giudice al *iudicium* risultano due principi, i quali organizzano e delimitano il suo ruolo nell'ambito del *iudicium* stesso: il principio di responsabilità del giudice ed il principio di collegialità. Allo stesso tempo, questi principi dovranno essere considerati come elementi di primaria importanza al momento dell'elaborazione delle norme del codice della Chiesa cattolica. Ogni giudice ecclesiastico, infatti, partecipa all'autorità giudiziaria della Chiesa, conferitagli per mezzo di una decisione del Signore Gesù. Dall'esistenza della controversia, ossia dell'oggetto della lite, derivano i due principi che regolano questo aspetto nell'ambito del *iudicium*: il principio della liti-contestazione e quello della liti-spendenza, che allo stesso tempo divengono le basi su cui poggiano le norme del diritto processuale, andando a creare il sistema del diritto canonico processuale.

Passando dall'esame della controversia (*disceptatio*) nell'ambito del *iudicium* alla sua risoluzione (*definitio*), naturale conseguenza dell'esame effettuato, occorre definire i tre principi utilizzati per giudicare la lite all'interno del *iudicium*: Il principio dell'appello, quello dell'efficacia di due sentenze conformi e quello dell'impossibilità di impugnare decreti e sentenze interlocutorie. Queste regole, da un lato, derivano dalla necessità di risolvere la controversia dopo il suo esame, mentre da un altro punto di vista rappresentano i presupposti che dovranno essere considerati al momento dell'elaborazione del Codice di Diritto Canonico. Infatti, occorre ricordare che la redenzione delle anime resta sempre il diritto supremo all'interno della Chiesa.

Z problematyki kościelnego prawa procesowego

Prawda o małżeństwie w interesie Kościoła

Kościół jest przekonany, że małżeństwo pochodzi z prawa naturalnego, którego twórcą jest Bóg, stąd zarówno natura jak i pochodzenie małżeństwa swój początek ma w Bogu. Wspólnota życia i miłości małżeńskiej została ustanowiona przez Stwórcę i rządzi się jego prawami (Sobór Watykański II, Konstytucja duszpasterska o Kościele w świecie współczesnym „Gaudium et Spes”, nr 48). Ponadto przez Chrystusa zostaje podniesione do godności sakramentu (Kodeks Prawa Kanonicznego, kan. 1055). Z tych założeń wynika niezmiennie nauczanie Kościoła o nierozzerwalności małżeństwa.

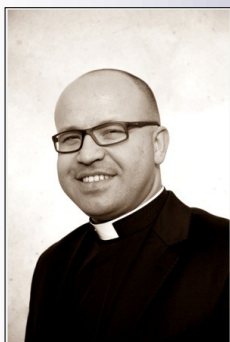
Małżeństwo stwarza zgoda stron między osobami do tego zdolnymi wyrażona zgodnie z prawem (Kodeks Prawa Kanonicznego, kan. 1057§1). Akt ten w obszarze całej dyscypliny prawa małżeńskiego stanowi jej fundament. Stąd z uwagi na swoją godność sakramentalną oraz rangę społeczną, korzysta ze szczególnej ochrony prawnej, którą zapewnia domniemanie prawne o ważności małżeństwa. Prawodawca określa je zasadą stanowiącą, iż małżeństwo ważne i dopełnione, nie może być rozwiązane żadną ludzką władzą i z żadnej ludzkiej przyczyny, oprócz śmierci (Kodeks Prawa Kanonicznego, kan. 1041).

Ze względu na wyłączny i wieczysty (Kodeks Prawa Kanonicznego, kan. 1134) charakter węzła małżeńskiego, zrozumiałym wydaje się fakt, iż nie ma możliwości rozłączenia węzła małżeńskiego czy to przez rozwód, czy unieważnienie. Istnieją jednakże w prawie kościelnym trzy grupy okoliczności służących za podstawę poszukiwania prawdy, dotyczącej ważności danego małżeństwa są to: przeszkody zrywające, wady zgody oraz brak formy kanoniczej. W konsekwencji są to potencjalne źródła badania przyczyn nieważności małżeństwa, czyli jego niezaimstnienia w ogóle. Postępowanie procesowe zmierza w tych przypadkach do poznania prawdy co do ważności lub nieważności danego małżeństwa. Przy czym prawdę obiektywną stanowi założenie związane z przymiotem nierozzerwalności małżeństwa, które faktycznie zaistniało. Stąd stwierdzenie nieważności małżeństwa stanowi orzeczenie o nie zaistnieniu z jakis względów prawdziwego węzła małżeńskiego.

Związek małżeński podniesiony przez Chrystusa Pana jest źródłem, z którego małżonkowie czerpią łaskę sakramentalną. Dlatego, jeżeli istnieją podstawy do wątplenia o prawdziwości zaistnienia małżeństwa, dla dobra Kościoła jak i samych małżonków należy gruntownie i z należytą starannością zbadać powyższą tezę. Ze względu na materię taka sytuacja dotyczy całej wspólnoty Kościoła. Zwrócił na to uwagę w 2006 roku Benedykt XVI w dorocznym przemówieniu do pracowników Trybunału Roty Rzymskiej przypominając, „że przedmiotem procesu jest orzeczenie prawdy co do ważności lub nieważności konkretnego małżeństwa, a więc co do rzeczywistości, która stanowi fundament instytucji rodziny i w najwyższym stopniu dotyczy Kościoła i społeczeństwa. W konsekwencji można stwierdzić, że w tego rodzaju procesach podmiotem oczekującym orzeczenia jest sam Kościół”.

Optyka postępowania sądowego, mającego na celu ukazanie prawdy o danym małżeństwie, nie może zostać nieopatrznie rozumiana jako próba podważania trwałości czy nierozzerwalności małżeństwa, ponieważ stwierdzenie wady w zaistnieniu węzła małżeńskiego oraz orzeczenie w dwóch instancjach sądowych o nieważności danego małżeństwa nie determinuje niedoszłych małżonków do rozstania. Wręcz przeciwnie, jeżeli jest to możliwe, prawodawca nakłada na sędziego obowiązek, by w miarę możliwości zastosował odpowiednie środki pastoralne w celu doprowadzenia małżonków do wznowienia pożycia, a, gdy okaże się to konieczne do uważnienia ich małżeństwa (Kodeks Prawa Kanonicznego kan. 1676). Taki stan prawny wyraźnie ukazuje eklezjalną troskę o małżeństwo zawarte i dopełnione, które nie może być rozwiązane żadną ludzką władzą i z żadnej przyczyny, oprócz śmierci (Kodeks Prawa Kanonicznego kan. 1141). Ponadto w perspektywie wiary i praktyk religijnych, ukazanie prawdy o małżeństwie umacnia prawo wiernych do partycypacji w życiu sakramentalnym jak i pełnienia różnych funkcji oraz urzędów we wspólnocie Kościoła.

Questioni di diritto canonico processuale

Verità sul matrimonio nell'interesse della Chiesa

La Chiesa è convinta che il matrimonio sia originato dalla legge naturale, di cui Dio è creatore, quindi sia la natura che l'origine del matrimonio hanno inizio in Dio. La comunione della vita e dell'amore nel matrimonio è stata prodotta dal Creatore e viene governata dalle sue regole (Concilio Vaticano II, Costituzione pastorale sulla Chiesa nel mondo moderno „Gaudium et Spes”, n. 48). Inoltre viene innalzato da Cristo a dignità di sacramento (Codice di Diritto Canonico (CIC), can. 1055). Da questi fondamenti si evince il costante insegnamento della Chiesa sull'indissolubilità del matrimonio.

Il matrimonio crea un'armonia delle parti tra persone che sono in grado di stabilirla ed esprimerla in conformità al diritto (CIC, can. 1057 §1). Questo atto costituisce il fondamento dell'intero campo della disciplina del diritto matrimoniale. Così, per via del suo rango e della sua dignità sacramentale e sociale, il matrimonio gode di particolare tutela legale, garantita dalla presunzione di validità giuridica di esso. Il legislatore la definisce tramite il principio, per cui il matrimonio validamente contratto e consumato è inscindibile dal potere umano e per nessuna ragione umana, fuorchè la morte (CIC, can. 1041).

Grazie all'esclusivo e perpetuo (CIC, can. 1134) carattere del legame matrimoniale, appare comprensibile il fatto che non vi è possibilità di dissoluzione del legame matrimoniale tramite divorzio o annullamento. Esistono tuttavia nel diritto ecclesiastico tre gruppi di circostanze che servono da fondamento per la ricerca della verità riguardante la validità di un certo matrimonio, queste sono: gli impedimenti matrimoniali, i vizi del consenso ed i difetti di forma canonica. Di conseguenza, sono potenziali fonti di ricerca sulle cause di nullità del matrimonio, cioè sulla sua mera esistenza. Il procedimento del processo in quei casi tende ad andare nella direzione della conoscenza della verità circa la validità o nullità del matrimonio. Mentre la verità oggettiva è costituita dal fondamento legato all'attributo dell'indissolubilità del matrimonio effettivamente esistito. Pertanto, l'annullamento del matrimonio costituisce un giudizio sulla mancata sussistenza, per diverse ragioni, del vincolo coniugale.

Il legame matrimoniale elevato da Cristo Signore è la fonte da cui gli sposi attingono la grazia sacramentale. Pertanto, se sussistono le basi per dubitare della verità dell'esistenza del matrimonio, per il bene della Chiesa e dei coniugi stessi si deve esaminare questa tesi attentamente e con la dovuta cura. Dato il peso della questione, tale situazione riguarda l'intera comunità ecclesiastica. Ciò è stato sottolineato da Benedetto XVI nel 2006, nel discorso annuale ai funzionari del Tribunale della Rota Romana, ricordando "che l'oggetto del processo è il giudizio sulla validità o l'invalidità di uno specifico matrimonio e quindi sulla realtà che costituisce il fondamento della famiglia, ed in grado maggiore riguarda la Chiesa e la società. Di conseguenza, si può concludere, che in tali processi la Chiesa stessa è oggetto di giudizio".

L'ottica del procedimento giudiziario volto a dimostrare la verità sul matrimonio, non può essere inavvertitamente inteso come un tentativo di minare la stabilità e l'indissolubilità del matrimonio, dal momento che la scoperta della presenza di un difetto nel vincolo matrimoniale e la sentenza in due gradi giudiziari sulla nullità del matrimonio non impongono agli incompiuti coniugi di separarsi. Al contrario, se ciò è possibile, il legislatore impone al giudice il dovere, per quanto possibile, di adottare adeguate misure pastorali per portare gli sposi a riprendere la convivenza e, a tempo debito, convalidare il loro matrimonio (CIC, can. 1676). Questo status giuridico mostra chiaramente l'attenzione della Chiesa per il matrimonio compiuto e consumato inscindibile dal potere umano e per nessuna causa, eccetto la morte (CIC, can. 1141). Inoltre, in prospettiva della fede e delle pratiche religiose, mostrare la verità sul matrimonio rafforza il diritto dei credenti a partecipare alla vita sacramentale ed a ricoprire varie funzioni ed uffici nella comunità ecclesiale.

Marcin Królik

Wydarzenia i informacje ogólne

Wydarzenia

W dniu 13 marca 2012 roku odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej ks. mgr lic. Wojciecha Witkowskiego. Tytuł rozprawy „Natura i moc dowodowa dokumentu w kanonicznym procesie sądowym”. Promotorem rozprawy był Abp dr hab. Andrzej Dzięga, Prof. KUL, zaś recenzentami Ks. Prof. dr hab. Tomasz Rozkrut oraz dr hab. Marta Greszata -Telusiewicz, Prof. KUL.

Informacje ogólne

Wymogi redakcyjne co do zgłaszanych tekstów:

1. Ogólne

- czcionka Times New Roman
- wielkość czcionki 12
- interlinia 1,0
- objętość 1 strona
- zdjęcie autora

2. Dodatkowe

- teksty dotyczące polskiego prawa rodzinnego powinny być przesłane wraz z tłumaczeniem na język angielski
- teksty dotyczące kościelnego prawa procesowego powinny być przesłane wraz z tłumaczeniem na język włoski

3. Teksty należy przysyłać na adres: czlowiek.rodzina.prawo@gmail.com

Rada naukowa:

Abp dr hab. Andrzej Dzięga, Prof. KUL

Dr hab. Marta Greszata - Telusiewicz, Prof. KUL

Redaktor naczelny: dr Piotr Telusiewicz

Opracowanie techniczne: dr Piotr Telusiewicz

Adres redakcji:

Collegium Jana Pawła II

p. 535

Al. Raławickie 14

20 - 950 Lublin

tel. (81) 4453539

Email.

czlowiek.rodzina.prawo@gmail.com

Wydawca:

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II

Al. Raławickie 14

Lublin 20 - 950

Czasopismo internetowe wpisane do prowadzonego przez Sąd Okręgowy w Lublinie rejestru dzienników i czasopism pod poz. Rej. Pr. 1222.

Data wydania: 21 kwietnia 2012 roku